

รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

The Model of Effectiveness Administration of Primary Educational Service Area Offices

สมหมาย เทียนสมใจ*

Sommai Theansomjai*

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

* Ph.D. Candidate (Education Administration), Silpakorn University

* Email : sommai.phd@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตัวอย่างที่ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และประธานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานที่มีประสิทธิผล 2) วิเคราะห์ความเป็นไปได้และพัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) ตรวจสอบ และสร้างรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เหมาะสม 4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์ องค์การแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ สนับสนุนการมีส่วนร่วม 2. รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย

คำสำคัญ: การบริหารงานที่มีประสิทธิผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to determine the components of the effectiveness administration of primary educational service area offices and the model effectiveness administration of primary educational service area offices. The samplings used in the study were divided into 4 groups: the respondents were the directors of primary educational service areas office, assistant director of primary educational service area office, head of division of primary educational service area office chairman of committee of primary educational service areas office. There were 4 steps of this research operation; 1) studying and analyzing data to specify research conception based on the effective administration theory, 2) analyzing probability and development of the effectiveness administration, 3) checking and making the appropriate effectiveness administration model and 4) improving and presenting the effectiveness administration. The findings of this research found that: 1. The components of a model of effectiveness administration of primary educational service area offices consisted of six components which were transformational leader, strategic planning, learning organization, organizational culture, Information technology and participation support. 2. The model effectiveness administration of primary educational service area offices consisted which were found appropriated, corrected, possible, useful and accordance with conceptual framework and theory.

Keywords: Effectiveness Administration, Educational Service Area Offices

บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมิน ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 185 เขต ใน 4 มิติ ได้แก่ ประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติราชการ คุณภาพการให้บริการ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และการพัฒนาองค์กร จากผลการประเมินพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการบริหารจัดการในระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับ 3-4 จำนวน 68 เขต ไม่มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 5 ขณะเดียวกันมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 1 และ 2 จำนวน 117 เขต แสดงให้เห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังไม่สามารถบริหารงานตามภารกิจและหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ขณะเดียวกัน จากข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) พบว่า ปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุง ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา โดยพบว่า 1) ด้านผู้เรียน มีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิดวิเคราะห์ การใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านครู คณาจารย์ พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ไม่ได้คนเก่ง คนดี และใจรักมาเป็นครู คณาจารย์ 3) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ยังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งไม่สามารถบริหารจัดการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันมากขึ้นในอนาคต จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทาง การบริหารงาน และมีรูปแบบหรือนวัตกรรมทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
2. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิผล ดังนี้

Steer (1977, pp. 7-33) ความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆในองค์การและสภาพแวดล้อม 4 ประการ ได้แก่

1) ลักษณะองค์การ	2) ลักษณะของสภาพแวดล้อม
3) ลักษณะของบุคลากร	4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

Gibson (1979, p.55) อธิบายภาพรวมของประสิทธิผลระบบบุคคลและระดับกลุ่ม ได้แก่

1) สภาพแวดล้อม	4) โครงสร้าง
2) เทคโนโลยี	5) กระบวนการต่างๆ
3) กลยุทธ์	6) วัฒนธรรม

Milton (1981, pp. 11-12) แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ลักษณะเฉพาะของบุคลากร
- 2) ลักษณะของงาน
- 3) ลักษณะสิ่งแวดล้อมของงาน

Nahavendi and Malekzadeh (1979, p.5) แบ่งเป็น 4 ประการคือ

1) คุณภาพของงาน	3) นวัตกรรมใหม่ๆที่ดีกว่าเดิม
2) ความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ	4) ความพึงพอใจของ

Campbell and others (1977, pp. 132-135) ประกอบด้วย 19 เกณฑ์ คือ

1) ความมีประสิทธิภาพโดยรวม	11) การขาดงาน
2) คุณภาพ	12) อุบัติเหตุ
3) ผลผลิต	13) ขวัญ
4) ความพร้อม	14) การจูงใจ
5) ประสิทธิภาพ	15) ความพึงพอใจ
6) ผลกำไร	16) ความเห็นที่พ้องกันเป้าหมาย
7) การเติบโต	17) ความขัดแย้ง-ความสามัคคี
8) การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม	18) ความยืดหยุ่น-ปรับตัว
9) ความมั่นคง	19) การประเมินโดยสภาพแวดล้อมภายนอก
10) การเปลี่ยนงาน หรือคงอยู่ต่อ	

Katz and Kahn (1978, pp. 144 -155) คือ

- 1) บุคลากรจะต้องมีความสนใจที่จะทำงานกับองค์การ และต้องการที่จะทำงานกับองค์การต่อไป
- 2) บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทที่กำหนดไว้ได้
- 3) บุคลากรจะต้องปฏิบัติงานในองค์การด้วยความคิดที่สร้างสรรค์การ แนวคิดประสิทธิผลขององค์การใน 4 มิติ

Brown (2000, p. 6403) ได้แก่

1) ผลผลิต	3) งบประมาณ
2) การรับรู้เกี่ยวกับองค์การ	4) ภาวะผู้นำองค์การแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลขององค์การ ของ

Arnold and Damici (1986, p.10) ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่

1)ความสามารถในการหาทำไร	5)นวัตกรรม
2)การเจริญเติบโต	6)ผลิตผล
3)การได้มาของทรัพยากร	7)ความพอใจผู้บริโภคน/ลูกค้า
4)ความสามารถในการปรับตัว	8)ความพอใจของลูกจ้าง/ ความไว้วางใจ ของ

Mott (1972, p.9) ประกอบไปด้วยปัจจัย 3 ประการด้วยกันคือ

- (1) ความสามารถในการผลิต
- (2) ความสามารถในการปรับตัว และ
- (3) ความสามารถยืดหยุ่นได้ของ

อุไรวรรณ แย้มนิยม (2544, น. 164-166) ประกอบด้วย

1) กลยุทธ์	5) พนักงานในองค์การ
2) โครงสร้างขององค์การ	6) ทักษะของคนในองค์การ
3) ระบบต่างๆ ในองค์การ	7) ค่านิยมร่วมกัน
4) สไตล์การบริหารงาน	

ประชากรที่ใช้ในวิเคราะห์และเก็บข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้รับการประเมินจากกลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับคุณภาพ 3 ขึ้นไป จำนวน 68 เขต ใช้กลุ่มโดยตารางเครซีและมอแกน ได้ 58 เขต เขตละ 7 คน จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 406 คน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในรูปแบบของการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ของรูปแบบ

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. แบบสอบถาม เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. แบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์ของการนำไปใช้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

(ขั้นที่ 1) วิเคราะห์ และสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิผล แล้วนำข้อสรุปที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานที่มีประสิทธิผล จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

(ขั้นที่ 2) การร่างรูปแบบ นำแบบสอบถาม ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย โดยการสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ การบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ 69 ตัวแปร ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) องค์การแห่งการเรียนรู้ 4) วัฒนธรรมองค์การ 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) สนับสนุนการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง** มี 16 ตัวแปร คือ (1) ผู้นำเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ สามารถบริหารกลยุทธ์ได้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในและนอกหน่วยงาน (2) ผู้นำมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงาน (3) ผู้นำมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ (4) ผู้นำเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้รูปแบบภาวะผู้นำเหมาะสมกับสถานการณ์ (5) ผู้นำมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน (6) ผู้นำมีความเป็นนักวิชาการ สามารถนำทฤษฎี หลักการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอย่างได้ผล (7) ผู้นำมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (8) ผู้นำมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี (9) ผู้นำมีความรู้ ความเข้าใจ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (10) ผู้นำมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน (11) ผู้นำเป็นนักอ่าน มีความใฝ่รู้ นำความรู้และแนวคิดใหม่ๆ มาปรับปรุงงานอยู่เสมอ (12) ผู้นำมีวิสัยทัศน์ ไม่ติดอยู่กับวิธีการทำงานแบบเดิมๆ (13) ผู้นำมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ (14) ผู้นำมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น (15) ผู้นำมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจ (16) ผู้นำมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน

2) **การวางแผนกลยุทธ์** มี 14 ตัวแปร คือ (1) มีการกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่ชัดเจน (2) มีกลยุทธ์ในการบริหารงานที่สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสำนักงาน (3) มีการวางแผนเป้าหมายในการบริหารงานชัดเจน ต่อเนื่อง (4) มีการวิเคราะห์งานตามภารกิจ (5) มีเทคนิคการบริหารที่หลากหลาย (6) บริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นพื้นฐานประกอบการ

วางแผนงาน (7) มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (8) มีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (9) มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการแก่ผู้บริหารระดับรองลงมา (10) มีแผนกำกับ ติดตาม ควบคุม ประเมินผลการดำเนินงาน (11) เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน (12) มีการจัดโครงสร้างองค์การ/แผนภูมิและสายงานการบังคับบัญชาชัดเจนเหมาะสมกับภารกิจ (13) ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ (14) มีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล

3) **องค์การแห่งการเรียนรู้** มี 13 ตัวแปร คือ (1) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการทำงานร่วมกัน (2) บุคลากรในหน่วยงานมีจิตสาธารณะและจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน (3) สร้างความพร้อมให้เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ที่รับผิดชอบในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (4) มีการเลือกวิธีการปฏิบัติที่ดีเด่น (Best Practice) (5) มีบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข (6) เป็นองค์การที่มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย (7) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (8) มีการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ดีในหน่วยงาน (9) เป็นหน่วยงานที่มีระบบและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (10) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการต่างๆในเขตพื้นที่การศึกษา (11) มีการจัดระบบการบริหารจัดการความรู้ (12) มีการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (13) มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

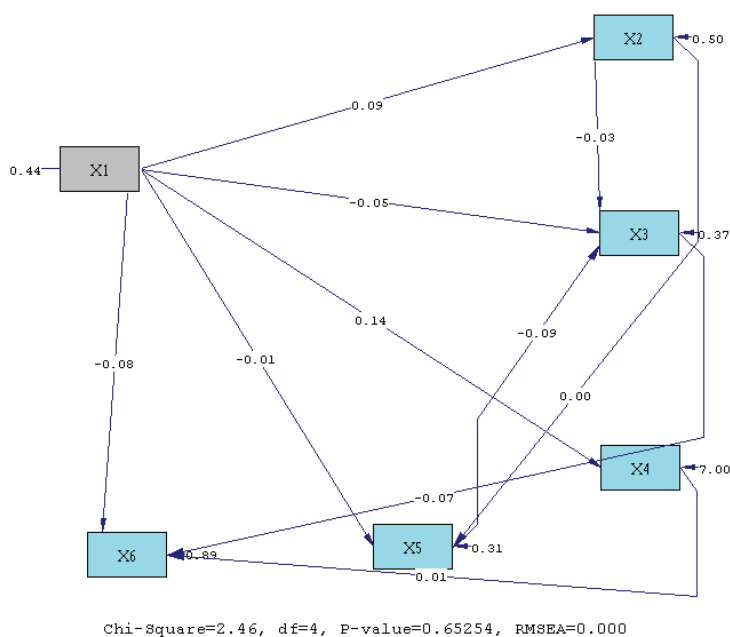
4) **วัฒนธรรมองค์การ** มี 8 ตัวแปร คือ (1) บุคลากรมีความรู้และความสามารถในการรับผิดชอบ (2) บุคลากรมีความรู้สึกมั่นคง เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (3) มีแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน (4) บุคลากรมีความทุ่มเท เสียสละในการทำงาน (5) บุคลากรมีการสร้างค่านิยมการทำงานร่วมกัน (6) มีวัฒนธรรมคุณภาพในการทำงาน (7) มีการหมุนเวียนงานแทนกันได้ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน (8) บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของหน่วยงาน

5) **เทคโนโลยีสารสนเทศ** มี 8 ตัวแปร คือ (1) มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการบริหารสำนักงาน (2) มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยในการวางแผนบริหารงาน (3) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการ (4) มีซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ (5) มีการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยเทคโนโลยีระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (6) สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรเทคโนโลยีเพื่อการบริหาร (7) มีเครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีหลากหลายมาใช้ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ (8) มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน

6) **สนับสนุนการมีส่วนร่วม** มี 10 ตัวแปร คือ (1) มีการทำงานที่เชื่อมประสานกันระหว่างกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) มีองค์กรเครือข่ายภายในชุมชน ให้ความร่วมมือ สนับสนุนการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา (4) มีการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน (5) เครือข่ายผู้ปกครองระดับเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา (6) สถาบันอุดมศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมสนับสนุนทางด้านการบริหารและวิชาการ (7) มีการจัดกลุ่มสถานศึกษาเป็นเครือข่ายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนในด้านการบริหารงาน (8) มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (9) มีการจัด

ตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา (10) บริบทของสำนักงานมีความพร้อมและเอื้อต่อการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. รูปแบบของการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการวิเคราะห์เส้นทาง และใช้ค่าสถิติในการทดสอบโมเดล ได้ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 2.46 แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว มีค่าเข้าใกล้ 1 คือ GFI=1.00 และค่า AGFI =0.99 ซึ่งมากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ มีค่าเท่ากับ 0.023 และค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0-0.05 จากข้อมูลดังกล่าว แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก แสดงว่า รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สอดคล้องกับการพิจารณา ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ของ ร่างรูปแบบ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกัน และเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจาก รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. **องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา** จากข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์ องค์การแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสนับสนุนการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นส่วนราชการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินการดังกล่าว ขึ้นอยู่กับผู้นำของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown (2000) พบว่า ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำองค์การ มีส่วนสำคัญมากที่สุด และขณะเดียวกันการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เกิดประสิทธิผล นั้นจำเป็นต้องประกอบ ของการบริหารหรือปัจจัยในการบริหาร ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ อาจจะมาจากความแตกต่างของบริบทในเรื่องทรัพยากร แนวในการพัฒนา และการบริหารของแต่ละเขต แต่โดยภาพรวมยังมีความคิดเห็นที่ตรงกันใน 6 องค์ประกอบข้างต้น สอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพองค์การตามระบบเปิด ของ Steer (1977) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ในองค์การ คือ ลักษณะองค์การ ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคลากร และนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในระดับองค์การของ Gibson (2000) ซึ่งเป็นภาพรวมของประสิทธิผล ประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี กลยุทธ์ โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ วัฒนธรรม และแนวคิดเกี่ยวกับองค์การที่มีประสิทธิผลของ อุไรวรรณ แยมเนียม (2544) ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ โครงสร้างขององค์การ สไตล์การบริหารงาน พนักงานในองค์การ ทักษะของคนในองค์การ ค่านิยมร่วมกัน สอดคล้องกับ ญาณิศา บุญจิตร (2552) Milton (1981) Nahavendi and Malekzadeh (1999) Campbell and others (1977) Katz and Kahn (1978) พบว่า องค์ประกอบประสิทธิภาพองค์การ ประกอบไปด้วย นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โครงสร้างองค์การ คุณภาพบุคลากร ลักษณะงาน เทคโนโลยี และ วัฒนธรรมองค์การ ลักษณะสิ่งแวดล้อมของงาน ขณะเดียวกันบุคลากรในหน่วยงานต้องมีส่วนร่วม มีนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิม และมีความพึงพอใจของบุคลากรที่ทำงาน คำนี้ถึง ความมั่นคง ขวัญและการจูงใจ ความสามัคคี ความยืดหยุ่น-ปรับตัว โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องใช้กระบวนการบริหารและรูปแบบการบริหารที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ก็จะทำให้งานมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เมื่อพิจารณารูปแบบ พบว่า

2.1 องค์การแห่งการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bennette and O'Brien (1994) พบว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยกลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ การปฏิบัติเชิงการบริหาร การปฏิบัติงานเชิงการจัดการ บรรยากาศ โครงสร้างขององค์การหรืองาน การกระจายของข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติงานของบุคคลและทีมงาน การฝึกอบรมหรือการให้การศึกษา การพัฒนาบุคลากรหรือทีมงาน และการให้รางวัลหรือการยอมรับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaiser (2000) พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ พันธกิจและยุทธศาสตร์ การดำเนินงานบริหารจัดการ โครงสร้างองค์การ บรรยากาศการทำงาน และการจูงใจ สอดคล้องกับ มาลี ธรรมศิริ (2543) พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพมีผลกระทบทางบวกอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ บาทหลวงลือชัย จันทรโป (2546) พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ พันธกิจและยุทธศาสตร์ การดำเนินงานด้านการจัดการ โครงสร้างองค์การ ระบบองค์การ บรรยากาศการทำงาน และการจูงใจนั้นมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วีรวิธ มามะศิริานนท์ (2542) พบว่า องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาวะผู้นำ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ คันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2550) พบว่า การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การบริหารจัดการและวัฒนธรรมองค์การ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะในการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิผลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนกลยุทธ์ สร้างวัฒนธรรมองค์การ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ เสริมสร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติ และส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการบริหาร และใช้ในการวางแผนและตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผล

2.2 องค์การแห่งการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยส่งผ่าน การวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ นิติมา เทียนทอง (2544) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์และวางแผน วิสัยทัศน์ร่วม การบริหารจัดการทรัพยากร การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การติดตามงานและประเมินผล สอดคล้องกับ สมพร เมืองแป้น (2548) พบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ธงชัย (2547) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ส่งผลต่อการบริหารด้านการวางแผน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ สอดคล้องกับ สมถวิล ชูทรัพย์ (2538) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย คุณลักษณะทางกาย ทางบุคลิกภาพ ทางสังคม ลักษณะส่วนบุคคล ด้านความรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านวิชาชีพ แรงจูงใจทางทักษะ ด้านการบริหาร ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับ

ชุมชน ความสามารถในการนำผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรมและจริยธรรม ทักษะคิด ที่เป็นเช่นนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นสำคัญ ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจ และมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด และกระทรวงศึกษาธิการ ขณะเดียวกันในการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 องค์การแห่งการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยส่งผ่าน เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ ศิริวรรณ พูลสมบัติ (2548) พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ บุญเหลือ เมธโยดม (2545) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหาร ความต้องการพัฒนาทักษะความคิดรวบยอด และความต้องการพัฒนาทักษะทางมนุษย์ สอดคล้องกับ อวิสดา อธิญญะ (2546) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบไปด้วย การเป็นผู้นำ มีบุคลิกภาพมี ความริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถ/ทักษะ มีความรู้ และความสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และเป็นนักบริหาร และนักจัดการ มีการศึกษา มีความรู้ลึกและรู้รอบ สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2543) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารต้องมี ความรู้ ความสามารถด้านสารสนเทศ และความรู้ทางวิชาชีพ มีความสามารถและทักษะเฉพาะตัว คือ ภาวะผู้นำ ความรู้เท่าทันสถานการณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการวิเคราะห์ปัญหาการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมกล้าเสี่ยง การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และการมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่นและความใฝ่รู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ โฉมยา (2546) ศึกษาประสิทธิภาพขององค์การประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ทีมงาน การบริหารกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกับ สุภาวดี นพจรจินดา (2553) พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำ ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางวิชาชีพ มีจริยธรรม สร้างแรงบันดาลใจ และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับ พิทักษ์ อุทัยพย์ (2549) พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จีรวรรณ เลงพานิชย์ และกฤตพา แสนชัยธร (2552) พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร ได้แก่ ทักษะคิดต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การรับรู้ถึงประโยชน์ ความเข้ากันได้ และการรับรู้ถึงความง่าย สอดคล้องกับ ชูศรี พรหมจันทร์ (2543) พบว่า ผู้บริหารการศึกษา มีความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ด้านนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ต้องตา กิจจันทร์ (2547) พบว่า ปัจจัยในการใช้สารสนเทศ คือ เจตคติทางสารสนเทศความพร้อมของสารสนเทศ ความสามารถในการวินิจฉัยสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ต่อการใช้สารสนเทศและพบว่าผู้บริหารใช้สารสนเทศส่วนใหญ่เพื่อการตัดสินใจในงานวิชาการสอดคล้องกับ บังอร ศรีสุทธิกุล (2544) พบว่า ผู้บริหาร

มีการรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากการปฏิบัติงาน ได้แก่ นำไปประยุกต์ใช้ การเข้ารับการอบรม และการศึกษาหาความรู้ อยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมการบริหารงาน บริการอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในด้านการวางแผนการจำแนก ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลเพิ่มขึ้น มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการจัดหาซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับงาน ภาวะผู้นำ ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงาน พบว่า การรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริหารในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้บริหารงานได้มากกว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำ

2.4 องค์การแห่งการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก การวางแผนกลยุทธ์ และผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ De Vi Vo and Sharon Beth (2008) พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการวางแผน กลยุทธ์และการจัดทำแผนและการจัดทำแผนต้องให้สมาชิกของสถาบันนั้นมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ วรณวิไล วรวิไล (2540) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1.การวางแผน 2.การดำเนินงาน 3.การใช้บริการจากโครงการ 4.การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ สอดคล้องกับ Daft (1999) กล่าวว่าองค์การเรียนรู้ นั้น เป็นองค์การออกแบบเพื่อการเรียนรู้ต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ โครงสร้าง การมอบอำนาจ การสร้างเครือข่าย กลยุทธ์ และวัฒนธรรมที่ปรับตัว สอดคล้องกับ ทวีวรรณ อินตา (2552) พบว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์การ การจัดการความขัดแย้ง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การมอบหมายกลยุทธ์ให้ผู้รับผิดชอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี วัฒนธรรมองค์การ การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้น และ แรงจูงใจ สอดคล้องกับ รังสรรค์ โฉมยา (2546) ได้ศึกษาประสิทธิผลขององค์การ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ทีมงาน การบริหารกระบวนการผลิต มีความสัมพันธ์กัน

2.5 องค์ประกอบของการวางแผนกลยุทธ์ ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ นิติมา เทียนทอง (2544) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย การวิเคราะห์และวางแผน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การบริหารจัดการทรัพยากร การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การติดตามงานและประเมินผล สอดคล้องกับ สมพร เมืองแป้น (2548) พบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ วันชัย ธงชัย (2547) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ส่งผลต่อการบริหารด้านการวางแผน การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างและด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ สอดคล้องกับ สมถวิล ชูทรัพย์ (2538) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยคุณลักษณะทางกาย ทางบุคลิกภาพ ทางสังคม ส่วนบุคคล ด้านความรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน วิชาชีพ ทางแรงจูงใจ ทางทักษะ ด้านการบริหาร ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับชุมชน ด้านความสามารถในฐานะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรมและจริยธรรม ด้านทัศนคติ

2.6 องค์ประกอบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับศิริวรรณ พูลสมบัติ (2548) พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ บุญเหลือ เมธโยดม (2545) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาทักษะการบริหาร ความต้องการพัฒนาทักษะทางเทคนิค ความต้องการ

พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด ความต้องการพัฒนาทักษะทางมนุษย์ สอดคล้องกับ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านบรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนปัจจัยด้านบุคคลมีความสัมพันธ์กันทางบวกค่อนข้างต่ำกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ สอดคล้องกับ อวิธดา อรัญญะ (2546) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร ประกอบด้วย การเป็นผู้นำ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถ/ทักษะ มีความรู้ มีการศึกษา มีความรู้ความสามารถในการจัดองค์กร สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2543) พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร ได้แก่ 1) คุณลักษณะพื้นฐาน คือ ความรู้ ความสามารถ ด้านสารสนเทศ และความรู้ทางวิชาชีพ 2) คุณลักษณะเฉพาะความสามารถและทักษะเฉพาะตัว คือ ภาวะผู้นำ ความรู้เท่าทันสถานการณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการวิเคราะห์ปัญหาการควบคุม อารมณ์ พฤติกรรมกล้าเสี่ยง การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและการมีวิสัยทัศน์ 3) คุณลักษณะเชิงบูรณาการ คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่นและความใฝ่รู้ สอดคล้องกับ สุภาวดี นพวงจินดา (2553) พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำทางวิชาชีพ ผู้นำจริยธรรม ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำด้านเทคโนโลยี สอดคล้องกับ พิทักษ์ อุทัย (2549) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จิรวรรณ เลงพานิชย์ และกฤตพา แสนชัยธร (2552) พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารของผู้บริหาร พบว่า 1) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร ได้แก่ ทักษะติดต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การรับรู้ถึงประโยชน์ ความเข้ากันได้ และการรับรู้ถึงความง่าย สอดคล้องกับ ชูศรี พรหมจันทร์ พบว่า ผู้บริหารการศึกษา มีความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ด้านนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. ควรนำรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปศึกษารายละเอียดทั้ง 6 องค์ประกอบ และประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน
2. ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไปให้ความรู้ความเข้าใจ กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายปรับให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานที่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การดำเนินการตามกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จิรวรรณ เลงพานิชย์ และกฤตพา แสนชัยธร. (2552). *องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชูศรี พรหมจันทร์. (2543). *การศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารในสหวิทยาเขตศรีนครินทร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ญาณิศา บุญจิตร. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ต้องตา กิจจันทร์. (2547). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารสนเทศเพื่อตัดสินใจงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทวีวรรณ อินดา. (2552). *การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิติมา เทียนทอง. (2544). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาในศตวรรษหน้า*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บงอร ศรีสุทธิกุล. (2544). *อิทธิพลของภาวะผู้นำและการรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารโรงเรียนตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบรมราชชนนี 1*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- บุญเหลือ เมธโยดม. (2545). *ความต้องการการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิทักษ์ อยู่ทรัพย์. (2549). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลี ธรรมศิริ. (2543). *การพัฒนารูปแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้โดยผ่านหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในฐานะส่วนขยายของการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2546). *ประสิทธิผลขององค์กรตามกรอบแนวคิดของความเป็นเลิศด้านพฤติกรรม การบริการสุขภาพในโรงพยาบาลของรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลือชัย จันทรโป. (2546). *รูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาทอเล็กในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- วรรณวิไล วรรณโฆสิต. (2540). การศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย ธงชัย. (2547). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรวิธ มามะศิรินันท์. (2542). องค์การเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วิระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2552). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศกร ไชยคำหาญ. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2550). การพัฒนารูปแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริวรรณ พูลสมบัติ. (2548). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมถวิล ชูทรัพย์. (2538). การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพร เมืองแป้น. (2548). ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาวดี นพจุจินดา. (2553). องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2543). สู่มติการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. วารสารวิชาการ, 3(6), 70-74.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ประกาศผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552-2561. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อภิวรรณ แก้วเล็ก. (2542). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุไรวรรณ แยมนิม. (2544). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อวัลดา อรัญญะ. (2548). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา นอกสถานศึกษาในเขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Bennette, J. & O'Brien, M. (1994). *The Building Block of the Learning Organization*," Tranining. 31,6 August.
- Brown, W. A. (2000). *Organizational Effectiveness in Nonprofit Human Service Organization : The Influence of the Board of Directors*. Dissertation Abstracts International-B
- Campbell, J.P. & Beaty, E.E. (1977). *On the Nature of Organizational Effectiveness. In New Perspectives on Organizational*. San Francisco: Publishers.
- Katz D, & Kahn, R.L. (1978). *The Social Psychology of Organizations*. New York: John Wiley & Sons.
- Gibson, J.L. ; Ivancevich, J.M. ; & Donnally, J.H. (1979). *Organizational Behavior, Structuer, Process*rd. ed. Dallas: Texas: Business. Publishing.
- Kaiser, S.M. (2000). *Mapping the learning organization : Exploring a model of organizational learning*. Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy, Louisiana State University.
- Mark, B.D. (1994). *Implementation of Strategic Planning in a Public School Setting :A case Study*. Dissertation Abstract International.
- Milton, C.R. (1981). *Human Behavior in Organization* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Michael, M.J. (1996). *Building the Learning Organization: A system approach to quantum improvement and global success*. New York: Mc Graw – Hill.
- Michael, D. T. (2002). *A Study of the Relationship between the Preferred Leadership Styles of School District Superintendents and the Capability of Become Professional Learning Organizations*. Seton Hall University.
- Nahavandi, A., & Malekzadeh, A.R. (1999). *Organizational Behavior : The person organizational fit*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Paul, E.M. (1972). *The Characteristic of Efficient Organization*. N.Y.: Harper and Row 9.
- Richard, D. L. (1999). *Leadership theory and practice*. Fort worth: Tax Dryden Press.
- Richard, M. S.(1977). *Organizational Effectiveness: A Behavioral View* Santa Monica, California: Goodyear Publishing company,Inc.
- Sandra, M. K. (2000). *Mapping the Learning Organization : Exploring A Model of Organizational learning*. Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy, Louisiana State University.
- Williams, R. S. (1998). *Performance Management : Perspectives on Employee Performance*. London: An International Thomson Publishing Company.